



**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
v é g z é s e**

Az ügy száma: Kfv.VII.45.139/2023/5.

A tanács tagjai: Dr. Magyarfalvi Katalin
a tanács elnöke
Dr. Cséffán József
előadó bíró
Dr. Varga Zs. András
bíró
Dr. Varga Eszter
bíró
Dr. Remes Gábor
bíró

A felperes: felperes neve
(felperes címe)

A felperes képviselője: Dr. Miklós Endre ügyvéd
(felperesi képviselő címe)

Az alperes: Somogy Vármegyei Kormányhivatal
(alperes címe)

Az alperes képviselője: Dr. Endrődi Adél kamarai jogtanácsos

A per tárgya: kapcsolatos határozat felülvizsgálata **A per tárgya:** adategyeztetési eljárással

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

Az elsőfokú bíróság határozatának száma:
Pécsi Törvényszék 10.K.700.488/2023/17.

Rendelkező rész

A Kúria a Pécsi Törvényszék 10.K.700.488/2023/20. számú végzésével kijavított 10.K.700.488/2023/17. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

A Kúria a felperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét 20.000 (húszezer) forintban, az alperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét 12.000 (tizenkétezer) forintban állapítja meg.

A végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A kérelemre indult adategyeztetési eljárás eredményeképpen az alperes a 2023. március 2. napon kelt SO/L100/93-11/2023. számú határozatával a felperes részére az 1984. augusztus 15-től 2021. december 31-ig terjedő időszakra 37 év 85 nap szolgálati időt rögzített. A határozatban foglaltak szerint a felperes az 1999. szeptember 1-től 2001. május 6-ig terjedő időszakra eső napokon – a Magyar Államkincstár közlése szerint – díjazás nélkül tanulmányi szabadságon volt, nyugdíjárulékfizetés nem történt, ezért ezeket az időket szolgálati és jogosító időként sem lehet elismerni.

A felperes keresete, az alperes védekezése

[2] A felperes a határozattal szemben előterjesztett keresetében kérte az 1999. szeptember 1-től 2001. május 6-ig terjedő időszakra azoknak a napoknak (összesen 62 nap) szolgálati időként elismerését, amelyeken a munkáltató tanulmányi szerződés alapján, díjazás mellett a munkavégzés alól mentesítette. Arra hivatkozott, hogy a tanulmányi szerződés megszegését követően a munkáltató a mentesített napokra eső nettó munkabér visszafizetésére kötelezte. A tanulmányi szerződés nem semmisség, hanem szerződésszegés miatt szűnt meg, ezért az őt terhelő fizetési kötelezettség nem jogalap nélküli munkabér visszafizetése, hanem kártérítés. A munkáltató által kifizetett, majd utólag visszakövetelt munkabért nem lehet úgy tekinteni, mintha nem részesült volna díjazásban azokon a napokon, amikor a munkavégzés alól tanulmányai folytatása miatt mentesült.

[3] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte arra hivatkozva, hogy a munkáltató tanulmányi szerződés alapján díjazás mellett mentesítette a munkavégzés alól a felperest, azonban ezt a munkabért utólag szerződésszegő magatartása miatt a felperesnek vissza kellett fizetnie, ezért olyan helyzetbe került, mintha már eredetileg is díjazás nélkül engedélyeztek volna részére távollétet. Nem kártérítésként, hanem szerződésszegés miatt utólag jogalap nélkülivé vált munkabérként kellett a kifizetett juttatást visszafizetnie.

A jogerős ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletével az alperes határozatát megsemmisítette, és az alperest új eljárás lefolytatására kötelezte. Döntését a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) 42. § (1) bekezdésében, 43. § (2)-(3) bekezdéseiben, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (továbbiakban Kp.) 85. § (1)-(3) bekezdéseiben, 89. § (1) bekezdésének b) pontjában, 92. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezésekre alapozta. Megállapította, hogy a vitatott időszakban, a tanulmányi szerződés tartama alatt igénybe vett összesen 62 nap munkavégzéssel érintett munkanapra kifizetett munkabér után a nyugdíjjárulék levonása, megfizetése megtörtént, a munkabérnek a tanulmányi szerződés megszégésére tekintettel visszatérítendő összegét nettó összegként határozták meg, a már megfizetett járulékokról nem rendelkeztek.

[5] Az elsőfokú bíróság szerint a perben eldöntendő jogkérdés, hogy a „felbontott” tanulmányi szerződésre tekintettel a munkáltatónak visszafizetett nettó munkabér a szolgálati idő és az ellátás tekintetében „kivett” időszaknak minősül-e. A Tny. 42. § (1) bekezdését úgy értelmezte, hogy a munkavégzés alóli mentesítés időtartama akkor nem számít bele a szolgálati időbe, ha arra kereset, jövedelem kifizetés nem történt, ezért a kifizetés megtörténte, nem pedig annak jogszerűsége bír jelentőséggel. A tanulmányi szerződés a felek általi megszüntetése ellenére nem érvénytelen, a jövőre nézve szűnt meg, a felperes részére a munkavégzés alóli mentesítés időszakára kifizetett munkabér nem jogalap nélkül felvett munkabérnek minősül.

[6] Az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatása szerint az alperes köteles a tényállást teljeskörűen tisztázni, határozatában a releváns jogszabályokat megjelölni, jogi álláspontját, az ügyben beszerzett bizonyítékokat ismertetni. A felperes bizonyítási indítványai alapján köteles eljárni, vagy a bizonyítási indítvány elutasítását részletesen megindokolni, a munkavégzés alóli mentesítés időtartamát a szolgálati idő számításánál figyelembe venni.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[7] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását, továbbá a felperes perköltségben marasztalását kérte a Tny. 42. § (1) bekezdés, 43. § (2)-(3) bekezdés, a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: régi Tbj.) 8. § a) pont, 56. § (1) bekezdés, az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény 19/A. § (3) bekezdés, a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 113. § (2) bekezdés megsértésére hivatkozva.

[8] Az alperes előadta, hogy tanulmányi szerződés alapján a munkáltató biztosított a felperesnek a tanulmányaihoz szükséges konzultációkon részvétel, illetve a vizsgákra való felkészülés érdekében fizetett szabadidőt a régi Mt. 110. § (1) bekezdése és 115. §-a alapján. A felperes a közszolgálati jogviszonyát 2001. május 31-vel megszüntette, ezzel a régi Mt. 113. § (2) bekezdése szerinti lényeges szerződésszegést követett el, amelynek következményeként a foglalkoztató jogszerűen követelte a nyújtott támogatásnak megfelelő összeg, a fizetett szabadidő címén kifizetett munkabér megtérítését. A felperes a visszafizetési

kötelezettségét elismerte, annak pénzügyi rendezése megtörtént. A Somogy Megyei Területi Államháztartási Hivatal (a továbbiakban: TÁH) kérdéses időszakra vonatkozó Nyugdíjbiztosítási Egyéni Nyilvántartó Lap (továbbiakban: NYENYI) adatszolgáltatásában a tanulmányi szabadidő címén igénybe vett szabadságnapokat (nem fizetett) munkavégzés alóli mentesítésként közölte, amely a régi Tbj. 8. § a) pontja alapján a biztosítás szünetelésének minősül. Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a Tny. 43. § (2) bekezdését, amely szerint a szolgálati időt a társadalombiztosítási igazgatási szervek nyilvántartása alapján kell számításba venni. A nyugdíjbiztosítási nyilvántartás közhiteles nyilvántartás, az abban bejegyzett jogok és tények fennállását, helyességét és a valósággal való egyezőségét az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell. A nyilvántartásban szereplő adatokkal ellentétes bizonyíték sem a hatósági, sem a peres eljárás során nem merült fel, ezért az igazgatási szerv nem kötelezhető döntésének e tekintetben történő megváltoztatására.

[9] Az alperes álláspontja szerint a fentieket támasztják alá a Tny. Nagykommentárban foglaltak, amely szerint „[a] szolgálati idők elismerése tekintetében – függetlenül attól, hogy az a Tny. hatálybalépését megelőző vagy azt követő időszakra vonatkozik – a Tny. egyfajta sorrendiséget állít fel, amikor főszabályként kimondja, hogy azokat elsősorban a társadalombiztosítási igazgatási szervek nyilvántartása alapján kell számításba venni. A szolgálati idők beszámításánál tehát a társadalombiztosítási nyilvántartást mint közhiteles nyilvántartást kell elsődleges forrásnak tekinteni, míg az egyéb bizonyítási eszközök szubszidiárius jelleggel alkalmazhatók abban az esetben, ha a társadalombiztosítási nyilvántartásban az adott időszakra adat nem, vagy csak hiányosan, hibásan lelhető fel [...] Ha a szolgálati időre vonatkozó adat a nyugdíjbiztosítási nyilvántartásban tévesen szerepel, a fent már említett módon ellenbizonyításnak lehet helye. Az ellenbizonyítás során elsősorban okirati bizonyítékok jöhetnek számításba.”

[10] Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében tévesen következtetett arra, hogy az új eljárás során a felperes részére tanulmányi szabadidő címén igénybe vett szabadságnapokat a szolgálati idő számításánál figyelembe kell venni. A csatolt fizetési jegyzékek alapján tévesen állapította meg, hogy a TÁH a vitatott időszakra vonatkozó NYENYI adatszolgáltatásával ellentétesen felperes díjazásban részesült és a nyugdíjjárulékot ezekre a napokra megfizette, ezért a Tny. 42. § (1) bekezdése nem alkalmazható, a tanulmányi szerződés felbontására tekintettel visszafizetett összeg nem jogalap nélkül felvett munkabérnek minősül. A tanulmányi szabadidőre kifizetett munkabér a tanulmányi szerződés felbontására tekintettel jogalap nélkülivé vált, igazolt nem fizetett munkavégzési kötelezettség alóli mentesítésnek minősül.

[11] Az elsőfokú bíróság tévesen következtetett arra, hogy a felperessel történt pénzügyi elszámolás során a nyugdíjjárulék vissza nem fizettetése a kérdéses napokra történt járulékfizetést bizonyítja. A visszakövetelt munkabérre eső járulékokat a felperesnek nem kellett visszafizetnie a pénzügyi elszámolás során, mert azt utólag, az elévülési időn belül, visszamenőlegesen a foglalkoztató kötelezettsége elszámolni az adóhatósággal. A visszakövetelt munkabérre eső járulékok visszamenőleges elszámolása a TÁH kötelezettsége volt, amely a tárgyhót követően benyújtott összesítő bevalláson nettó elszámolási rendszerben megtörtént, amely alapján a nyugdíj jogszertési adatok egyéni nyilvántartására szolgáló a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet akkor hatályos 86. § (1) bekezdése szerinti NYENYI lapokat megfelelő adattartalommal visszamenőlegesen módosították.

[12] Az alperes kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság iránymutatásában felsorolja, hogy a megismételt eljárásban mit kell tennie a hatóságnak a tényállás tisztázása, illetve az indokolási kötelezettség körében, majd előírja, hogy az esetleges bizonyítási eljárás végén

mindenképpen figyelembe kell vennie a munkavégzés alóli mentesítés időtartamát szolgálati időként.

[13] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását, az alperes perköltség megfizetésére kötelezését. Arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a helyesen megállapított tényállásból és az azt alátámasztó okiratokból megfelelő következtetést vont le, az ítélet nem jogszabálysértő. A szerződösszegés időpontjában hatályos a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 312. § (2) bekezdése alapján az általa visszafizetett összeg kártérítés volt, a részére kifizetett munkabér a kifizetés időpontjában nem volt jogalap nélküli és később sem vált azzá, mert a tanulmányi szerződést nem a megkötés időpontjára visszamenő hatállyal szüntették meg.

[14] Az alperes csak feltételezte, de nem bizonyította, hogy a munkaviszony megszűnésekor kiállított elszámolólapon feltüntetett adatok hogyan kerültek kiállításra. A TÁH hibázott, amikor az őt terhelő visszafizetési kötelezettséget úgy kezelte mintha az jogalap nélküli munkabér kifizetésből származna, illetve az érintett napokat a NYENYI adatszolgáltatásban díjazás nélküli igazolt távollétnek minősítette.

A Kúria döntése és jogi indokai

[15] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 118. § (1) bekezdésének alkalmazásával befogadta, majd az érdemi elbírálás eredményeként megállapította, hogy az – az alábbiak szerint – megalapozott.

[16] A Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 108. § (1) bekezdése szerint, a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem keretei között, az alperes által megjelölt jogszabálysértések mentén vizsgálta felül.

[17] A peradatok szerint a felperes a munkáltatóval megkötött tanulmányi szerződést megszegte, ennek jogkövetkezményeként a szerződő felek között 2001. május 28-án létrejött megállapodás alapján a munkáltatónak 290.000 forint tandíjat és a tanulmányi szabadságokra és a konzultációkra (62 napra) kifizetett 376.290 forint nettó munkabért fizetett vissza.

[18] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a felperes szerződösszegése jogkövetkezményeként a tanulmányi szerződés megszüntetése, a feleknek az eredeti állapot helyreállítására irányuló pénzügyi elszámolása a tanulmányi szerződés érvényességét nem érinti. Az érvényes szerződéshez fűződő joghatások azonban csak a tanulmányi szerződés megszüntetéséig (hatályosulásának időtartama alatt) álltak fenn. Az alperesnek, illetve a peres eljárásban a bíróságnak a tanulmányi szerződés megszegése miatt történt megszüntetésének társadalombiztosítási – nem a magánjogi – jogkövetkezményei tárgyában kellett állást foglalnia.

[19] A Tny. 42. § (1) bekezdése értelmében nem ismerhető el szolgálati időként a munkavégzés alóli mentesítés időtartama, ha erre az időre nyugdíjjárulék alapjául szolgáló kereset-, jövedelemkifizetés nem történt.

[20] A fenti szabályozás indoka, hogy 1997. december 31-ét követően a biztosítottak minősülő személy biztosítással járó jogviszonyának időtartama szolgálati időként fő szabály szerint akkor ismerhető el, ha erre az időszakra az előírt nyugdíjjárulékot a biztosítottól levonták, illetve a 38. § (2) bekezdésének a)-c) pontjában említett személyek esetében megfizették [Tny. 37. § (1) bekezdés].

[21] A régi Tbj. 8. § (1) bekezdés a) pontja értelmében szünetel a biztosítás a munkavégzési (szolgálatelljesítési) kötelezettség alóli mentesítés ideje alatt, kivéve, ha a munkavégzés alóli mentesítés idejére a munkaviszonyra vonatkozó szabály szerint átlagkereset jár, vagy munkabér (illetmény), átlagkereset (távolléti díj), táppénzfizetés történt.

[22] A biztosítás szünetelése nem eredményezi a biztosítási jogviszony megszűnését, jogkövetkezménye azonban, hogy annak időtartama alatt jogosultságok és kötelezettségek nem társulhatnak a biztosítási jogviszonyhoz, a szünetelés időtartama nem számít biztosításban töltött időnek, a nyugellátások megállapítása során szolgálati időként nem vehető figyelembe.

[23] A fenti szabályozás értelmében az érvényes tanulmányi szerződés alapján a felperes biztosítási jogviszonya a munkavégzési kötelezettség alóli mentesítésének – a tanulmányi szabadságon és a konzultáción részvétel – ideje, a szerződés hatályosulásának időtartama alatt nem szünetelt, mert erre az időtartamra a felperes részére munkabérfizetés (illetményfizetés) történt, a munkabérből az előírt nyugdíjjárulékot levonták. A tanulmányi szerződést azonban a felperes megszegte, szerződésszegő magatartásának magánjogi és társadalombiztosítási jogkövetkezményei egyaránt vannak.

[24] A tanulmányi szerződés szerződésszegésre tekintettel történt megszüntetésének magánjogi jogkövetkezménye, hogy a szerződő felek a tanulmányi szerződést megszüntették, egymással elszámoltak, a felperes a tanulmányi szabadságokra és a konzultációkra kifizetett nettó munkabért a munkáltatónak visszafizette. A tanulmányi szerződés a megszüntetését követően nem válik érvénytelenné, azonban a megszüntetés időpontjától nem hatályosul.

[25] A perbeli esetben a tanulmányi szerződés szerződésszegésre tekintettel, a fentiek szerint történt megszüntetésének társadalombiztosítási jogkövetkezménye, hogy a felperes részére a tanulmányi szabadságokra, konzultációkra történt munkabérfizetést, nyugdíjjárulék levonást úgy kell tekinteni mintha meg sem történt volna, illetve, hogy a biztosítási jogviszony ebben az időszakban szünetelt; a szünetelés időtartama nem számít biztosításban töltött időnek; a nyugellátások megállapítása során szolgálati időként nem vehető figyelembe, ezért az alperes a nyilvántartásai helyesbítését nem mellőzhette [rég. Tbj. 86. § (1) bekezdés]. A felperes szerződésszegő magatartására tekintettel a jogvita eldöntése szempontjából nincs annak jelentősége, hogy a munkabér kifizetése, az előírt nyugdíjjárulék levonása a kifizetés időpontjában jogszerű volt, illetve, hogy a munkáltató a levont nyugdíjjárulék visszafizetését a tanulmányi szerződés megszüntetésére tekintettel igényelte-e az illetékes társadalombiztosítási szervtől.

[26] A fentiekkel összefüggésben az elsőfokú bíróság jogerős ítéletben helyesen rögzítette, hogy a Tny. 42. § (1) bekezdése értelmében a munkavégzés alóli mentesítés időtartama akkor nem ismerhető el szolgálati időként, ha arra kereset, jövedelem kifizetés nem történt. Figyelmen kívül hagyta azonban a felperes szerződésszegésének társadalombiztosítási jogkövetkezményeit, amelyekre tekintettel a perbeli esetben úgy kell tekinteni, hogy a felperes részére a vitatott időszakban munkabérfizetés, nyugdíjjárulék levonás nem történt, a biztosítási jogviszonya szünetelt. A bíróság ettől eltérő jogszabályértelmezése jogsértő, ellentétes a Tny. 37. § (1) bekezdésében, 42. § (1) bekezdésében, a régi Tbj. 8. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakkal. Az elsőfokú bíróság téves jogértelmezése azt eredményezné, hogy a társadalombiztosítási nyilvántartások adatait utólag nem lehetne a valós állapothoz igazítani, kijavítani, a magánfelek között létrejött, majd ezt követően megszüntetett szerződés alapján lehetne szolgálati időt szerezni, amely a társadalombiztosítás céljával, alapelveivel, valamint a [19]-[21] bekezdésekben foglalt jogalkotói akarral is ellentétes, továbbá visszaélésekre adhatna lehetőséget.

[27] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet a Kp. 121. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[28] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a Kúria fentiek szerinti jogértelmezése alapján köteles az alperes határozata jogszerűsége tárgyában döntést hozni.

A döntés elvi tartalma

[29] *Szolgálati időként nem lehet figyelembe venni a munkavégzés alóli mentesítés időtartamát, ha erre az időre nyugdíjjárulék alapjául szolgáló munkabérfizetés nem történt.*

Záró rész

[30] A peres feleknek a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltsége összegét a Kúria a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó 110. § (3) bekezdése alapján csak megállapította azzal, hogy annak viseléséről az új határozatot hozó bíróság dönt. A Kúria a feleknek a felülvizsgálati perköltségének összegét a Kp. 35. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 82. § (3) bekezdésére, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (3) és (5)-(6) bekezdéseiben foglaltakra is figyelemmel határozta meg.

[31] A felülvizsgálati eljárás a Tny. 81. § (1) bekezdése alapján költségmentes, ezért az eljárási illetékről a Kúriának rendelkeznie nem kellett.

[32] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Kp. 115. § (2) bekezdése folytán alkalmazandó Kp. 114. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[33] A végzés ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2024. április 30.

Dr. Magyarfalvi Katalin s. k. a tanács elnöke, Dr. Cséffán József s. k. előadó bíró, Dr. Varga Zs. András s. k. bíró, Dr. Varga Eszter s. k. bíró, Dr. Remes Gábor s. k. bíró